

MEGJELEN
minden
P É N T E K E N .

Előfizetési díj:
Egész évre . . . 6 frt. —
Fél évre . . . . 3 „ —
Negyed évre . . 1 „ 50

DÉLIBÁB.

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi heti lap.

Felelős szerkesztő és kiadó: Gróf CSÁKY ALFONS.

SZERKESZTŐSÉG
és
KIADÓ-HIVATAL:
Varga-utcán 2256 sz.

KÉZIRATOK
nem adatnak vissza.

Hirdetések
a legjutányosabb ár
mellett vétetnek fel.

II. ÉVFOLYAM.

DEBRECZEN, 1878. DECEMBER 6.

49. SZÁM.

Bor mellett.

oros világ és izzó légtömeg;
Ugy égek ah! halálra szomjazom;
Bort hát élembe, szép hazám borát,
Tán önt vigaszt a habzó billikom.
Előre csak, nem késik a halál,
Hisz boldogabb, kit sirva nem talál.

Sirtam nem egyszer: megsebzett a nyelv;
S kaczagva nézték hulló könnyemet.
Bolond, ki sir; igyál, ha elborult,
Ma holnap, és — öröm, bú elfeled.
Tanulj kaczagni! Gyarló életünk,
S hidd, ebben egyikép nyugszunk, ébredünk.

A böles mosolyg; ez minden böleseség;
A gyom között elég virág terem,
S az mind övé, mert élni megtanult,
Míg mást leküzd tövis vagy félelem. —
Bohó parányok, minden buborék:
Egy sóhaj, és — örökre eltűnék.

De mért borongni? töltsük a pohárt!
Ki tudja honnan, meddig tölthetünk.
Nyomott a lég. . . felhős a láthatár, —
Villáma érhet, mondja végzetünk.
S ha mégis élünk, — huzd rá jó czigány!
Búban legyen, ne kéjben a hiány.

Zengjen hurod szerelmet, lángolót,
Oly büvösen, minő ez üdv maga;
Mit ér egyéb? a szívnek adj helyet,
A többi mind a lét silány szava.
Szeretni, hab! mi édes örület,
Lesujtna bár, de mennybe fölvihet. . . .

Igyunk reá! hadd csengjen a kehely,
Im hangja most mi szép, hogy andalít;
Nektárt szökell a fürtök gyöngyleve,
Dicsőbb a föld, e mámor üdvözt. —
Igyál, szeress; kimért a pillanat,
Vihar jöhet s kitépi voltodat.

A vén világ mozog, fején kering:
Fent mézet isznak és mi — szédülünk. . . .
De huzd azért a népek hymnusát;
Egy látnok írta: „lesz még ünnepünk.“
S ez nagy leend, mert hosszak bőjtjei,
Szebb hajnalán a menny fog fényleni.

A vég nyomor kinyújtja karjait,
Boszut kiált a köny- s a vérözön;
Pokolra jut, mit átkul hordozánk,
S mi tort ülünk letiprott kényükön. —
De addig oh! csak huzd, meg bort ide!
Álomra szebb az ember élete.

Álmodt nekem, dicső bor és zene!
Hadd álmodom, mik fennen hangzanak:
Testvériség, barátság s ily egyéb,
Való helyén ugys csak ál szavak,
S ha ébredek, mint régtől álmodók,
Viruljon egy magasztos uj világ. . . .

Hajgató Sándor.

Aki igazán szeretett.

— Novella. —

Te megöltél ezzel a csókkal engem Endre, mert megvetted a lelkemet. . . Kár volt tenned, szerencsétlenné tettél vele egészen, mert azóta csak te vagy az eszemben s nem tudlak kiverni. Csak téged szeretlek örökké. . . Jobb lett volna szó nélkül elmenned, akkor talán elfelejtettelek volna, de így nem tudlak, mert te voltál az első férfi, aki velem nemesszívűen bánt. A többi mind sértegetett. Azt gondolták, hogy én is árulom a szerelmet, mint sok más. Én nem tudok úgy tenni. Meg is vetettek érte, még pályatársaim is, mert nem mentem körükbe soha. Többet ért nekem a te társaságod Endre, mint az egész világé, pedig te nem is voltál velem csak az arczképed, meg ezernyi ezer emléked. Hányszor visszaadtam én azt a csókot neked Endre! Egészen elmosódott már a képed a papiroson. . . Sokszor még föléd bennem az az örült vágy, hogy lássalak, pedig ha megtörténnék, szóba sem állnék ve-

led. Kérem is az istent, hogy ne történjek soha!... Magam sem tudom, hogy mért ohajtom ezt!... Sokszor még arra is gondolok, hogy én most a te nő lehetnék, pedig az nem lehettem volna soha. A színésznőnek erre gondolni is bűn; tőle mást vár a világ... Nem is lennék nő soha, ha lehetnék is, nem magamért, hanem érted... Hanem azért én mégis úgy imádlak téged Endre, s imádni foglak halálomig!.....

Megsemmisülten ejtém ki kezemből a papírt.... Ez az egész irás nekem szól. Egy forrón szerető szív háborgó szenvedése van itt leírva, lángoló ujjal mutatott reám minden betűje. Aki ezt írta az nem lehet más, mint az én elvesztett földi üdvösségem; örült sebességgel rohantam a színlaposztó után, de már nem találtam sehol...

Hogy jutott e lap az ő kezébe? Bizonyosan a többi közt ezt is felmarkolta...

Irtóztató önvád marcangolta lelkemet s csak késő éjjel vettem észre, hogy még mindig asztalom előtt ülök. Lámpám rezgő fénye kísérteties halvány fényt terjeszta széjjel, de az én arcom még kísértetiesb, halványabb volt...

Lefeküdtem... de mily iszonyu éjem volt én Istenem!...

*

Izgalmas éjem eltelte után kora reggel hajtattam a városba a színigazgatóhoz. Tele reménnyel, tele félelemmel. Az igazgató jó képű, becsületes arcú öreg ur volt, a régi kor típusa. Igen nyájasan fogadott és leültetett.

— Uram — szóltam, eléje téve a színlap írott felét — ismeri ön ez irást?

Az igazgató megnézte és felelt:

— Igen.

— Kie?

— Társulatom egyiktagjé. Erdélyi Ida kisasszonyé.

— Ugyanazé, ki ma Gauthier Margitot játszsa?

— Igen uram!

— Ah ez ő lesz, bizonyosan ő lesz; ki is tudná más Gauthier Margitot játszani — gondolám remegve, de az igazgató előtt mítsem akartam elárulni.

— Mióta van e hölgy az ön társulatánál?

— Mintegy négy éve.

— Vallja meg ön becsületszávéra, igazgató ur, nem volt e nőnek más neve, mikor társulatához vette?

Az igazgató merően rám bámult e kérdésre, melynek tételekor nem bírtam hangom remegését eltitkolni.

— Nem tudom uram, hogy lett volna. Én őt csak e néved ismerem, ez alatt jött társulatomhoz is.

— Gondolja meg uram, hogy egy életet rejt ez a kérdés.

— Esküszöm, hogy igazat mondtam.

— Szeretném meglátogatni e hölgyet.

Készségesen vezetett el Erdélyi Ida kisasszony lakására.

Csendes, egy ablakos kis ház előtt állt meg vezetöm. Bementem. Lázasan remegve kopogtattam meg az ajtót.

Bem a félhomályban egy sugár termetű, halvány nő varrt. És e halvány nőben, kit a szenvedés és bánat annyira megviselt, dült vonásai daczára is felismerem elvesztett üdvömet, Marit... Szerettem volna oda borulni lábaihoz s kilehelni lelkemet...

A mint megpillantott, iszonyuan megrezsent. Kezét gyorsan hullámlzó keblére szorítá... aztán újra nyugodt lett.

— Asszonyom — mondtam remegve — kegyedet hívják Erdélyi Idának?

— Igen uram!

— Mondja meg nekem, — folytatám, de ekkor már szívem lázasán vert — mondja meg nekem az égke kérem, mi önnak a valódi neve?

— Nekem, szolt elhalva, semmi... ez családi nevem.

— Nem mond ön igazat... nézze, ismeri e színlapot s ez irást?

Iszonyuan megrezsent a lap láttára.

— Istenem... naplóm... hogy jutott ez az ön kezébe?...

— Ah! hát ismered... kiáltám hévvel... ismered, ez a napló a tied, a te irásod? Akkor a te neved nem Erdélyi Ida, mint az itt írva van, hanem Mari, az én imádott eszményképen... kérlek ne tagadd!...

— Uram! ön téved... én... én...

— Esküdjék meg rá asszonyom, hogy csalódom!

— Istenem... hebegte... mily különös kívánság.

— Ah ön remeg... kételkedik! Nekem igazam van... Te Mari vagy, az én imádott édes angyalom, kit még mindig szeretek... Nem ismer sz rám?... Nézz meg azokkal a sugárzó fekete szemekkel, melyekkel megbűvölted lelkemet... Ismersz-e engem?...

Mari borzasztó harcöt vívott magával. Látta, hogy föl van fedezve, s hogy nevének megváltoztatása, melyet hogy én föl ne találhassam, tett, nem elég biztosíték számára. Aztán arcán a végtusa utolsó lángja lobbant fel s ismét nyugodt lett.

— Uram! még egyszer mondom, csalódik...

Kétségbeesetten néztem rá. Ekkor egy megváltó gondolatom támadt. Mielőtt megakadályozhatta volna hozzá rohantam, átkaroltam s ugyanazon bódító, forró csókkal illettem gyönyörű homlokát, — melylyel elváltam tőle.

— Tagadhatod-e még most is, hogy ismer sz?

A varázs meg volt törve.

Mari felájulva rogyott karjaimba e nem várt eseményre. Arcán lassanként feltűnt a halványság helyett egy üde, éltető pir; karjai felemelkedtek s szoros kapcsolóként nehezédtek nyakam köré. Piros ajkát ajkamon érzem, s éreztem egy kéjes, hosszú forró csókot, olyant aminőtől elszedül az ész s az embert az isteniség számolyához ragadja. Szívét szívemre fekteté, s remegő ajkai felőrülten, fuldokolva susogták e szót:

— Endre...

— Ah valahára! kiáltam örömtől ittasan, — tehát még mindig szeretsz én üdvössegem, én szerelmem... s e közben bódult gyönyörrel fontam át az égi alakot.

Oh mennyire kárpótolva volt öt évi nélkülözésem, reménytelen szerelmem!

Mari félig eszméletlenül, elkábulva hevert karjaimban. Arczát lázas pir, az égő szerelem pirja futá át, karjai convulsiv erővel kulcsolák át nyakamat. Egyszerre azonban föleszmélt, s mint kit valamely rosz tetten kapnak, ijedten vonta vissza kezeit.

— Ah Istenem! — rebegte — mily örülség, ... mily megfélelkezés. Hagyjon el engem uram, kérem hagyjon el. Én nem vagyok az ön Marija, én Erdélyi Ida a színésznő vagyok, kérem, hagyjon el....

— Soha többé, szoltam határozottan, e perc megmondá nekem, hogy szeretsz. Ah! öt évi reménytelen szerelmem e váratlan forduló pontján hagyjalak el. Soha!... Jóvá akarom tenni hibámat.

— Mit akar ön tenni?

— Mit? Még kérdeheted? Nőmmé tenni téged Isten és világ előtt.

Mari arczát e szóra pillanatig tartó véghetetlen boldogság futotta át. Kezeit dobogó szívére szorítá. Aztán halálsápadt lett. Az élet és halál tusája volt ez.

— Nejevé, ... szolt elhalón... oh uram!... Endre mit gondolsz... mit gondol ön?... engem... egy színésznőt?... Szeretlek... szeretem önt, de nejevé lenni... ah Istenem! az nem lehet... Mit mondana a világ!...

— A világ! Hát nem te vagy az én világom, az én üdvöt adó csillagom. Az emberek ítéletével nem gondolok többet. Büszkén mutatlak fel oldalomon... Nincs mit szégyenlenem, te nem vagy becsstelen....

Mari arczát a harag pirja önté el e szóra. Büszkén emelé fel szép homlokát s szikrázó szemmel mondá:

— Az élő Istenre esküszöm, nem! ki mondhatja nekem az ellenkezőt?

— Így, így én szerelmes világom. Te az enyem vagy Isten és emberek előtt... E percztől jegyesem, rövid idő múlva nőm... Látod, anyám mindig óhajta, hogy vigyek asszonyt rideg lakomba... Teged viszlek oda neki... Hogy fog majd örülni... Nemde te nem fogod ez örömet megtagadni tőle. Ugye én szerelmem...

Mari ekkor már karjaimban volt. Tulvilági boldogsággal rebegte:

— Legyen... tied vagyok... szeretlek!...

Két hó mulva Szeremey Mari színésznő, mint nőm lépett ki velem falum szentegyházából....

Én Istenem! minő boldog vagyok én azóta!...

V. Sárffy Ignác.

A nők a műveltség- és jogtörténetben

(Folytatás.)

VII.

Minél inkább lett a lovagkor modern társadalmi fejlődésé, a nők állása Franciaországban annál inkább befolyásossá lön. A befolyás emelkedett, de a tisztelet csökkent. Míg IV. Henrik szerelmi kalandjait csak regényes titokban hajtotta végre (mi a mélyen látó párisiak előtt nem maradt titok), XIII. Lajosnak Hanterfort kisésszony már nyilvános és elismert kedvese volt s Richelieu bíbornok sem titkolta viszonyát Marion d'Orine-al. XIV. Lajos udvara és annak szokásai mérvadóok voltak a társadalomra. A nagy király, ki akaratának nem szabott korlátot és nem ismert törvényt, kedvesének nyilvános állást biztosított, — a szerény, költői Lavalliere, a szellemes de pikáns Montespan, a szép Foutanges és az okos, de bigott Maintenon egymást követték, (utóbbi különös tiszteletben részesült) — s a mi IV. Henrik és XIII. Lajos alatt nem történt, növekedő hatalmat gyakoroltak a nyilvános ügyekre, eleintén titokban, utóbb nyilvánosan folytak be a közügyekbe; Maintenon asszony uralkodása alatt még a miniszterek is csak az ő jelenlétében tehették jelentéseiket, s határozata minden politikai kérdésben döntő volt. A nők ezen új, minden ideális tiszteletnek ellentmondó állása XIII. Lajos alatt bizonyos királyi nagysággal volt körülvéve, s talán ez is volt valódi oka, hogy XIII. Lajos alatt a lovagkor utolsó sugara is kialudt. E gyenge és önállótlán fejedelem a kormány vezetését kizárólag kedveseinek engedte át, kik megvetve szokást és szégyent, felette uralkodtak s mialatt Mailly grófnő, Chateauroux hercegnő és Pompadour marquise éles észszel tudták megvédeni Franciaország politikai önállóságát, a társadalom salakjából felemelkedett Dubarry, a királyt, az országot és nemzetet a legmélyebb szégyenbe süllyeszté.

E szomorú példa csakhamar utánczókra talált s hatása különösen a szomszéd Németországban volt tapasztalható, úgy hogy ott az ideális „női tisztelet”-et csakhamar a francia „maitresse-uralom” váltotta fel s Poroszországban maga a király (I. Frigyes), ki nejevel Zsófiával boldog házasságban élt, elég gyenge volt — XIV. Lajost szolgálilag utánozva — Wartenberg grófnőt — mint történetileg is be van bizonyítva — udvarában nyilvános kedvesévé emelni. A kisebb és legkisebb német udvaroknál a dolog még rosszabb volt s gyakran nagyon közönségessé vált. A német nők mindemeltt nem nyertek oly mély befolyást mint a francziák, de a francia méreg annál jobban rombolt a legelőkelőbb német családoknál s a nők e szomorú idő alatt csupán a házuk és családukbán gyakoroltak befolyást. Dícséretre méltó azonban, hogy Németország két első fejedelmi háza ellenállott a francia udvar mérgező hatásának s világító és tiszta példát állított fel I. Fr. Vilmos porosz király, az atyja által Berlinben épített

és a versaillesi udvarhoz hasonló palotát lehordatta és igen szigorú polgári családi életet élt, mintegy jelképezve azt, hogy a nemzeti sülyedést a polgárság van hivatva megakadályozni. Nagy Frigyes hosszú uralkodása alatt asszonyi befolyás nem emelkedett érvényre, de megkívánta a neje iránti feltétlen tiszteletet, s az udvari szokások szigorú megtartását. II. Frigyes Vilmos rövid uralkodása alatt e tekintetben nem utánozta őt, de szerencsére példája nem hatott a népig, s a koronaherezeg és neje feddhetlen életet folytattak.

Épen így mutatott népének Mária Theresia fenséges, tiszta és dicső életet s e nagy fejedelmi példák egyesülve a nép erejével ovták meg a nemzetet a forradalom veszélyeitől. A szerencsétlen Mária Antoinette megkísérlé e szellemet Franciaországba is átültetni; sikerült is neki az udvart a maitressektől megtisztítani és a nemes, de gyenge XVI. Lojosra rendkívüli nagy befolyást gyakorolnia; de már késő volt, a francia társadalom és család gyökerét sokkal mélyebben rágtá már a pusztító féreg, hogysem segíteni lehetett volna. A királyság és az egész socialis rend összetörött a forradalom alatt, melynek maga a királyné is áldozata lett, és e végzetleges katasztrófa mutatá borzasztó képét a kereszténység által felemelt nők mély sülyedésének Franciaországban.

„A nők hyánákká lesznek“ — mondja a költő és szavai beteljesültek. Nők lázítottak mindenütt a legvéresebb tettekre s gyalázatosan kivetkőzve minden emberi érzésből, női kezek szakították a meggyilkolt testét darabokra és egy — Theorigne Mericourt nem átalott a letett Isten trónjába lépni a diesse de la raisonra. Csak százados elkorcsosulás képes nemének e borzasztó eltorzítására! Fájdalom, hogy Franciaország női még a forradalom után sem voltak elég erősek a jóhoz és nemeshez visszatérni. A directórium női befolyással a Maintenon és Pompadourhoz hasonló állást foglaltak el és maga Jozefine királyné ezen oly rokonszenves és megragadó alak élete göröngyös utain is tisztán megőrizve a szemérmert alig maradt fenn az emlékezetnek.

Ugy látszik, hogy a francia nemzet nőinek hatáson erölködése daczára nem sikerült máig sem keresztül vinni a tisztítás nagy művét, mert a párisiak társadalma még mindig ugyanazon alapokon nyugszik, mint az egykori királyok alatt: A nők befolyása most is hathatós és jelentékeny s igazat ad, mind tudományos, mind politikai tekintetben mind büneseteknél, ama rendőrfőnök mondásának: „O, est la femme?“ — Ezen befolyás az intrikán és a nők kecsén alapszik, — s amely hizelgő lehet a nők hiúságára ép oly romboló az tisztaságuk és méltóságukra, S talán Franciaország politikai desorganisatioja főoka annak, hogy századokon át tévesztett volt a nők állása s nem felelt meg nemesítő és jótékony nevelő hatásának.

Hogy a nők szellemileg mily csodás befolyást gyakorolhatnak egy nemzet ujjaszületésében mutatja Poroszország, mely Nagy Frigyes halála után gépiesen

kormányoztatva, a nápolyi hatalom első kitörése után összeomlott. Luiza királynő, ki női erényekben és szellemenben egyaránt gazdag volt s a hódítók iránti személyes gyűlölete által is imponált az utáitaknak, nemcsak királyi férjét bírta allándóságra, de a reformatio eszméi által Németország nagyjait is felbuzdította az ügy előmozdítására és felmutatására. Mialatt Franciaország a 1807-iki meggyőzetés után belső pártviszályokba bonyolodott, Poroszország épen ez által nyert életerőt, mely mégmaig is élettőleg és befolyásosan hat és Luiza királynő példája számos lelkes nőben visszahangzik; s e történelmi nagy alak befolyása nem csekély.

Legközelebbi kutatásainkban az előttünk álló általános alapfogalmakat, melyek után a nők állása különféle nemzeteknél kifejtett, egyes történelmi példákkal világítjuk meg, melyek szerint megítélhetjük a nők állásának különféle viszonyaiból következő alakulásait.

VIII.

Figyeljük meg a különösen ismeretessé vált nők alakjait a különféle államokban, úgy a germán és román népek közti viszonyt világosan látandjuk. A germán nők cselekvése és szenvedésének belső magja a kötelességérzet, a szemérem és igyekezet; — a francia nőknél találjuk az szerelmi játékot, szórakozásul és politikai intrikára; — az olaszoknál a költői iránti vonzalmat s a szokástól nem korlátozott ideált.

Térjünk vissza szent Erzsébetig, kinek jámbor önmegtartadó keresztényi kötelesség teljesítése egészen a háziaszony és nő korlátai közé volt szorítva; nem kísérté meg a korlátokat átlépni s egész élete, minden kívánsága, igyekvése és szenvedése a ház és család körül forgott. Welsér Phylippine megható alakja, érzelmeljes költői szerelmével ugyanezen korlátok között mozog. E szép augsburgi nő, daczára forró szerelmének csak az egyház által kötött frigyre lép kedvesével s erénye és magasztosságával férje atyját, Ferdinand királyt ki is békiti. Mária Terézia, ki erős szellemével és férfiúi erejével bölcsen kormányozta széles országait, nehéz küdelmeket vitt legyőzhetlen akadályokkal; családi életében meggyőzte mélyen alatta álló férjét lothringeni Ferencz császárt, bebizonyítván, hogy egy állam jóléte a nők erényén és tiszta erkölcsén alapszik; és oly tulzott szigorral gyakorolta feltevését, hogy gyakran igazságtalanságot követett el. Luiza porosz királynőnél példásabb anya és nő nem is volt. Lise Lotte orleansi Fölöp anyja, a welfi fejedelmű volt az egyedüli XIV Lajos udvarában, ki előtt a makacs fejedelm tisztelettel hajolt meg. Mária Antoinette házi és személyi életét XV Lajos udvarában maga alkotta s királynői tiszta jelleméhez a francia udvaroncok alávalóságokkal nem mertek felemelkedni. Igaz hogy politikai hibái voltak, de mint anya és nő fölt nélkül áll alakja a történelemben.

(Folyt. köv.)

Száll, száll az enyészet . . .

Száll, száll az enyészet, lesuhan a tájra,
Lépteire rezzen völgy, halom és róna,
Fák zöldje lesárgul, — mezei magányba
Itt-ott ha virít még egy kései rózsza ;
De az is szomorún fejét leboesátja —
Fonnyadoz az ősznek csipős levegőjén,
Hullongó szirmai szél veszi szárnyára
S sirjára leszáll az alkonyi verőfény.

Muló hervatag ősz, alkonyodás napja,
Oly szép vagy előttem, s mindig szeretélek ;
Mi varázs van rajtad, szó ki nem mondhatja, —
De annál mélyebben érezi a lélek,
Itt virul még benned, de hervad körülé,
Itt borongó árnyak, ott ragyogó színek,
S mindezek egymással összhangba vegyülve
Csodás érzellemmel töltik el a szívet.

Szép vagy ősz, szeretlek. S most mégis az árnyék,
A homály mi rám hat, nem ragyogó fényed,
Mintha temetőbe' vagy romokon járnék,
Elmerengő lelkem sivatagba téved ;
A mely rám aranyos sugárit özönlé,
Oda ifjuságom tova röppent álma,
És vissza nem tér az soha soha többé
Bár zokogó szívem szakadjon utána.

Igmándi József.

Levelek egy szép asszonyhoz.

. . . . . falu, nov. 24. 187**

Asszonyom!

Schoppenhauer azt mondja: „Esgiebt in der Welt viel Böses. — aber die Gesellschaft ist doch das Böseste“ s miután és mióta elváltunk ismét a philosophia áldatlan tudományának karjaiba vetém magam, folyton Schoppenhauerral, Hartmannal et consortes társalgok.

A mint multkor lapozgatva a fönt idézettben, e sorokra bukkantam, teljesen igazat adtam neki. Mert van-e e világon rosabb, alábbvalóbb mixtum compositumokból öszszegyurt anyag mint Plató tollatlan, két lábu állatai, kik a társadalmat alkotják? Merem mondani hogy nincs!

Mi ezt tudjuk, — érezzük, s ha van is annyi morális erőnk a világ ostoba, ferde Vaternörderban járó szabályaival homlokegyenest menni, — nem affectatióból, nem negélyzési viszketegből, de csupán mert velünk született hajlamainkat megtagadni nem bírva, a szerint cselekszünk — ha van annyi önállásunk álszent thésiseit lábbal tiporva, szabadon kimondani a mit érünk és gondolunk, mégis a legbátrabb is érez valami megnevethetlen, kimagyarázhatlan kellemetlen nyo-

mást lelkén, mely ónsulylyal nehezedik föléje, s a szabadon repülő lelkét meg megkötve, visszavonja azt ama szűk körbe, hol minden csak azt susogja: „Mit mond a világ“! E nyomást, mely ónsulylyal nehezedik ránk, s erönket megakasztja a társadalom okozza asszonyom!

E minden apróságra Argus szemekkel figyelő, rut aszonyi boszorkány, mely a legártatlanabb, legszentebb dolgokat is bűnnek bélyegezve, mocskot lát rajtuk.

Oh! asszonyom! mennyi álmatlan éjet, mennyi keserü órát okozott nekem hajdanta ez egyetlen thésis: „Mit mond a világ“ — Most már tul vagyok rajta, hála Jupiternek! A sok guny, ostoba hazug rágalom, minden oldalról tapasztalt roszakarat elfásítottak. Teszem a mi nekem tetszik, a mi önmagam előtt a becsület és valódi morrállal megfér, s ha érzem lelkemben az öntudatot hogy senkinek nem véték, senkit nem bántok, a becsület utján haladva, munkás tagja vagyok az emberiségnek, ugy nekem elég a tiszta öntudat s az embereket ügyetlen, színpadi rakétákhoz hasonló, de gyilkos bombákat negélyezni akaró piszkolódásai, lepattognak lelkemről, s a mocskok ő rájuk hullva vissza önmagukat feketitik be.

Mert lássa, azok a színpadi rakéták is csak olyanok, hogy csupán a gyengébb szivűek ijedelmére szolgálva, ártalmára senkinek sincsenek: — s hogy kinevetjük azokat, a kik ily színpadi pufogatások alkalmával, páholyaikból a foyerbe szaladnak ki, ha nevetjük a világ efféle sületlenségeit, végre hallgatni fog, mert megunja, s gyengébbet keres ki bosszantásai és roszakarát czéltáblájául.

„Le monde ecrase les faibles, et respect les forts“ — És ez igaz asszonyom: Miért lennénk mi a társadalom szolgálai — hiszen azt hiszem, nem mi teremtdtünk a világ kedvéért, hanem ő a miénkért. Vagy miért volna akkor a büszke elnevezés: „A teremtés urai“ ha nem ugy volna, hiszen, akkor a „teremtés szolgálainak“ kellene magunkat nevezni! — Most vettem észre mily unalmas dolgokról fecsegek önnek. Nos — legalább nem panaszkodhatik arról, hogy örökösen „ábrándjaimról“ — mint ön nevezi — diszertálok, s meg lehet elégedve levelem higgadt és komoly hangjával.

Ugy veszem észre, kezdem magam okos emberré kvalificálni.

Ha a levél unalmas, száraz tömkelegén végighatolt kérem üljön le zongorájához s játszszez egy rakás Chopint, vagy énekeltesen magának Ilonával — mélázó, édes bus magyar dalokat, az ő pacsirta hangja ellensulyozni fogja a levél hatását s szebb hazába ragadandja lelkét a dal szárnyain. Ha ezt nem fogja tenni, valódi aggodalomba ejt, hogy prósa catharusba esik — ezt pedig egész Boszniáért sammt Herczegovina sem venném lelkemre.

Adien asszonyom — Hive

. . . . . y Sándor.

A szegény Tivadar.

A „Vie parisienne” után.
(Vége.)

— Gondoljon férjére asszonyom és ne féljen semmit, itt vagyok... Csak maradjon mellettem, — folytató. — Kérem karját... ugy!

Reszketett, mint a nyárfalevél és hol elpirult meg elhalványodott fátyola alatt. A rendőrfőnök arcának a nagy szemüveg és hosszú szürke szakál szigorú kifejezést kölcsönöztek, a fiatal nő csodálkozott lovagja elfogulatlanságán.

— Kedves főnök ur, hogy bánik ön földieimmel? Az egész világ előtt letartóztatják őket a vasutaknál! Elégtételért jöttünk.

— Nagyon sajnálom vicomte; de ez igen kényes eset; azt hiszem asszonyom, kegyed adhat némi felvilágosítást; a pénz hamis volt és így láthatja vicomte...

— Nem, kedves főnök ur, én semmit sem látok; hol hallotta, hogy valakit menyegzői útján feltartóztatassanak és bezárjanak?

— Sajnálom, nagyon sajnálom, asszonyom!...

— Itt tévedésnek kell fenforogni...

A fiatal nő szavába vágott:

— Rendőrbiztos ur, a pénzt egy straszburgi bankártól kaptuk, esküszöm, Adja vissza férjemet!

— Szívesen tenném!... nagyon szívesen, ... asszonyom...

Raffinay ismét actióba lépett.

— Engedje nagysád, hogy a dolgot megmagyarázam a rendőrfőnök urnak — mindketten az ablakmélyedésbe huzódtak. A szegény kis asszonyka nem vette le rólok kérdő tekintetet, látta a férfiak nevetését és gondolta:

— Mit adhattak Tivadarnak reggelire? Istenem mily jó ez az ur, tudtam, hogy a diplomaták mind oly szívesek. (Halk sohajtság) Aglaë sohasem fogja elhinni, hogy egy fiatal emberrel együtt kocsikáztam; ő vicomte; Majd megmondom Tivadarnak, hogy mily jó volt hozzám — Mit beszélhetnek egymással? Óh kedves Tivadar, én csak rád gondolok! (Sohajtság)

Végre elkészültek az urak s Raffinay hozzá fordult:

— Asszonyom, majd beszélék férjével.

— Hol van, uram? Nincs börtönben?

A rendőrfőnök igen érdeklődött a fiatal nő iránt, bár, — míg az ellenkező ki nem derült, — meg volt győződve, hogy Jacob Tivadar ur nagy gazember.

— Nincs börtönben! Nincs, ne féljen semmit. Nagyon sajnálom asszonyom, de a vizsgálati fogság elkerülhetetlen lesz, nemde vicomte ur?

— Vizsgálati fogság elkerülhetetlen... talán kissé hosszúra it nyulik, — vélte Raffinay, ki örvendett, hogy a dolog így alakul.

A rendőrfőnök kikísérte őket a második kapuig mindig hangoztatva:

— Higye el asszonyom, őszintén sajnálom!

Utólagosan hozzá tette:

— Titkár ur talán szíves lesz egy óra mulva benézni; addig megvizsgálom a dolgot s aztán majd megbeszéljük a tenni valókat.

Amint elhagyták a rendőrséget, Raffinay bátorságát vett és megkérdezte Jacob asszonyt, hogy reggelizett-e már?

Sirva vallotta be, hogy éhes.

— Nagysád, — mondá — a körülmények oly különösek, hogy bátor vagyok ajánlani nálam reggelizzék a szállóba, várni kellene, az étterembe, feltűnnék, míg nálam nyugodtan ehetünk s a drága időből semmit sem veszítünk.

A nő félénken habozott a felelettel de a vicomte fölmenté a fáradságos tújától.

— Meg voltam győződve, hogy kegyed mint okos nő elfogadja ajánlatomat. Köszönöm.

Miután a nő még mindig nagyom komolynak látszott, hozzá tette:

— Első legénylakás lesz, nemde a mit látni fog?

— Óh nem, mamával megnéztük Tivadar lakását is,

— Igen? Ugy majd meglátja kegyed, hogy egyenlő izlésünk van-e!

Szünet állt be, melyet csak néhány perc mulva szakított félbe a szép nő:

— Mily jó ön uram!

Raffinay szívéből kívánta, hogy Jacob Tivadar ur még néhány napig fogságba üljön.

A reggeli valóságos meglepetés volt a fiatal nőnek úgy ammyira, hogy szegény Tivadart majd egészen elfeledte. A fiatal vicomte oly figyelmes és gyöngéd volt iránta Jacob ur csókjai most különösnek tünnek föl neki. Ő ki csupán polgári körökben mozgott mily halmaza volt az izléstelenségnek. A nő most e pompás lakásban otthon érezte magát; a fiatal ember megmutatta neki képeit, könyveit, fegyvereit stb. melyek mind újak voltak előtte; örömmel szedte elő kincseit és a szép nő azt kezdé tapasztalni, hogy oly dolgok is vannak itt, melyekről Tivadarnak talán fogalma sincs; szegény Tivadar! Mégis gondolt rá néha, mert időről-időre mindig megkérdezte:

— Ne feledje el férjemet, uram, egy óra mulva.

— Ne féljen nagysád; feleletet kell várunk sürgönyeinkre; reményem már nyugodtabb kegyed; amint látja mindent elkövettem, hogy szórakoztassam. E válnás bizony gyötrelmes, de nem tart sokáig, míg vannak, melyek nagyon fájdalmasak és a melyeknek végét nehéz elvárni.

E gyöngéd biztatás nem veszté hatását, ha Jacob asszony nem is érté meg egészen.

— Egy séta a mezőre nagyon jót tenne kegyednek

— Igen... de...

A szép teremtés határozatlan kezdett lenni, de nem akarta a szeretetreméltó urat megsérteni.

— Kérdeze még férjemet, mit kíván s én engedelmeskedem. — Ezzel felkelt. — Azt hiszem itt az ideje hogy felkeresse. . .

A vicomte oly udvarias volt! És mikor ő rá figyelt! Mily figyelmes volt irányában! — Jacobné asszony nem is gondolta, hogy mily nagyon bele merült már az ifju nézésébe — ő csak azt érezte, hogy küzdelmébe kerül az ajtóhoz menni.

— Elvárom önt a szállóba, uram.

A vicomte látta hogy vonakodik elfogadni és mégis ajánlá kíséretét.

Raffinay mosolygva ült kocsijába. Mialatt szivara gyújtott, magában mondogatta:

— Szegény Tivadar! szegény Tivadar!

Könnyű eltalálni; hogy őrizkedett a rendőrfőnökhöz hajtatni.

Egy óra mulva készen volt tervével s visszatért a szállóba; nem találta szükségesnek Jacob Tivadarral beszélni; nem lehet; formaságok nem engedték; de talán estére — és addig ajáal egy rövidke kocsiakaszt. . .

A garcon ajtót nyitott előtte. Fiatalnő ült egy ur ölében, kit sirva csókolt; az ajtó nyikorgására felugrott.

— Óh, uram, köszönet, köszönet önnek! Tíz percze, hogy Tivadar ismét itt van. Oly boldogok vagyunk s férjem nagyon le van önnek kötelezve!

Raffinay vicomte jó arezot vágott a játékhoz.

— Örvendek asszonyom, örvendek uram!

Szegény Tivadar! soha sem fogja megtudni, hogy mit köszönhetett e napon a x. . . i rendőrfőnöknek, ki őt, ártatlannak bizonyulván szabadon bocsátá!

Scossa Dezső.

A kísértő szellemek.

— Fővárosi emlékeimből. —

Nem tudom, mily véleményben van nyájas elvasóm a kísértő szellemeket illetőleg; hisz-e azok létezésében s ha igen, mennyire tartja őket kellemetleneknek, de azt gondolom, hogy azok, kik nem töltöttek néhány napot a fővárosban, oly házban, melynek legalább egy részét bérlakások képezik, fogalommal sem bírhatnak a felől, mik legyenek tulajdonkép a kísértő szellemek?

E sorokban szándékozom e kiválólag fővárosi különlegességgel megismertetni olvasóimat, hogy lássák, minek vannak a főváros lakói kitéve, mily kin és gyötrellem közt kell nekik napjaikat eltölteni.

Tehát fővárosi szokás szerint jó későn vetődött haza tisztelt barátom, ki körünkől Budapest nevezettségének megtekintése végett az „ország szívé“-be rándultál, és miután kiveszekedted magadat a házmesterrel, és miért a hideg, esős éjszakában félórraig várakoztatott a kapu előtt, alig várod, hogy ágyba vethesd magadat. Jól esnék a nyugalom. Le is fekszől s elaludnál, ha nem zugna füledben a cigányzene és az isteni Gerster olasz csicsergése, vagy Soldosné „Kapitány kis-

asszonyá“-nak „majd ha fagy“ refrainje, vagy nem zavarná álmodat annak a kékszemű leánynak képe, kit oly sokáig fiksziroztál a váciutcán sétáltodban.

E dolgokon aztán addig merengesz, minden óra-negyed ütését hallva, míg reggeli ötóra tájban szemeidre jön az álom s álmodban folytatod az ígésző kék szemekről való ábrándozást, vagy a „majd ha fagy“ dudolását.

De nem tart soká a nyugalom. Öt órakor már felnyitják a kaput és ékes soroksári dialektusban jelenti a „milimari“ hogy itt van, siessen aki tejet akar, nehogy csak vizet kapjon, melylyel a pléhköcsögöket kiöblitik. Bár más körülmények között szeretnél szemébe kacsin-tani a sváb menyecskének és jót csipni állán, most elátkozod, a mért álmodat zavarta. Bosszusan fordulsz másik oldaladra, de ekkor már eltűntek előled az ideális kék szemek, akár arra, akár amarra fordulsz, mindenütt soroksári menyecskéket látsz magad előtt, s a „majd ha fagy“ áriáján önkénytelenül ez dudolod: „milich, milich.“

Végre újra elszenderedel. Hát ez miféle zaj, mely most megriadt odalenn a kapu alatt? A csordás kürtéhez hasonló hang azt gyaníttatja veled, hogy odakünn vagy a falun s már kiáltani akarsz az egyszeri lelkész szerint a cselédnek, hogy „kelj fel Liza, kürtöl a kanász.“ midőn éles hangu csengetyű szava vegyül a kürtölés közé. Felugorsz és hálóköntésődbe bujva az ablakhoz rohansz az előtted ismeretlen tünemény megfajtását keresendő. Nagy kocsit látsz az utcán, melyet szolgálók serege vesz körül, kinél-kinél egy nagy kosár, telve — szeméttel. Elátkozod a szemetes vállalkozót is, a ki a köztisztaságra ügyelő rendőrséggel kötött szerződése értelmében a regg óráit rabolja el tőled; épen midőn legjobban tudnál aludni.

Hanem most már egyáltalán nem tudsz belejönni szép álmod kerékvágásába; a sváb menyecske és a kürtöléssel vegyült csengetés oly hangversenyt képeznek füleidben, mely elüldöz lakásodról, ki az utcára. Leérve megkísérted a „majd ha fagy“ áriáját dudolni, hát nem feledted el a legelső taktust is? . . .

El a kávéházba, emberzajba, ujságlapok közt felejteni el a kábultságot, zavart, a bosszuságot és elfojtott mérget. Leülsz, kezvedbe veszed az egyik lapot, és olvasni kezded a „Sekundógenitúra vagy Bosznia királya“ című cikket. Épen legjavához érsz az olvasmánynak; már felfogod, miről van szó, kitudod venni, mi az az átkos cifra cím, melyről soha eddig nem hallottál, midőn egy ládikát tol valaki szemeid s az ujságlap közé. Bosszusan nézesz fel a betűk tárházáról s egy „mozgó nagykereskedőt“ látsz magad előtt, ki nyakába akasztott ládikában „finom“ nyakkendőt, ing- és kezelőgombot, fogkefét, szappanyt, fésűt, harisnyát s a jó ég tudná, milyen legszükségesebb, legjobb és legujabb dolgokat kínál neked. Lehet, hogy szükséged is volna egyremásra, ha véletlenül Hollós vagy Kollarich boltjába indulnál. De itt, e helyen, lecsapod az ujságot s olyas valamit kiáltasz a háborítónak, hogy menjen a pokolba.

Persze magyarul mondtad neki, a mi nagy hiba,

mert nem értette meg. Azt hitte, drágállód azt a fekete nyakkendőt, melyet tüvel együtt két forintért kínált, félóra hosszágig beszél előtted, dicséri áruit, melyek a divatárusboltok polczairól, mint elavult jószág kerültek a mi meggazdagodandó árusunk kezei közé. S oly behizelgőleg, oly ajánlólag, mondhatnám — s talán ekkor találnám el az egyedül helyes kifejezést — tola-kodólag kínálja, hogy dühödten görcsösen szorítod ujjaid közé a vizes poharat.

De leküzdted dühödöt. Bosszuságodban a pohár egész tartalmát kiittad és folytatni akarod a megkez-dett cikk olvasását; keresed a lapot. Biz azt elhalászta előled a mohó újságolvasó, ki régóta leste, mikor teszed le kezedből, hogy ő szívhassa magába azon cikkek igéit s az igékkal szellemét, melyek a „közösügyes kor-mány“ külügyi politikáját dorongolják.

Mit van mit tenned? Haza mégy, hogy délig írással töltsed az időt, már t. i. ha aféle írka-firkáló ember vagy. Alig irtál tíz sort s épen egy körmönfont tétel interpretációján töröd fejedet, kutatva emlékeze-ted jegyzőkönyvében, midőn le nem írható s le nem kot-tázható hangfutamon éneklis ott lenn valaki, hogy „handléé — —“ Tudod, mit jelent e szó és azonnal tisztában vagy az iránt, miféle ember zavarja munkádat. Biz ez Izrael ama fiai közé tartozik, kikből a Rotschil-dok és Eskelesek, bankházainak aranylánczos, rendje-les főnökei nővik ki magukat. Ocska ruha, rosz cipő s több a féle, nyulbőr, rongy, szóval minden, a mi más-nak nem kell, készízető vásárlóra talál benne.

Hiszen te szívesen kerestél volna ki sarokban levő loomtáradból valamit számára, ha itthon léted alatt ke-res fel üzleti jelszavával, de most midőn a szerelem bölcsészetéről dolgozol egy felolvasást és nem jut eszedbe, mit mond e tárgyban Schoppenhauer, hogy vé-lekedi Hegel, kétségbe ejt látogatása, s már-már ki-akarsz kiáltani, hogy takarodjék odábbb, ha eszedbe nem jutna, miszerint — nevetségessé teszed magadat. Hisz a szegény üzletember kenyerét keresi és nagyon valószínű, hogy azon huszonnyolcz lakófél közül, kik a két udvarral s három emelettel bíró házban laknak, akad egy, kettő, a kinek szüksége van a „handlé“-ra.

S így a közjó érdekében feláldozod magadat, mert megvillan agyadban a gondolat, hogy ha „handlé“ nem volna, ki szedné össze a rongyot, miből készítenék a bankót, a mi természetesen a papírpénz világában annyi, mint maga az élet.

Kibékülsz a sorsal és délutánig szerencsésen el-töltöd az időt, elvégezve üzleteidet, melyek tulajdon-képen Budapestre hoztak. A vonat este indul s te még egy délután felett akarsz rendelkezni. Legjobb-nak találod kinyugodni magadat, hogy bátran szembezállhass az éjjeli utazás kellemetlenségeivel.

Hanem ez csak jámbor ohajtás marad. Mert ugy, három óra felé már vége nyugalmadnak és estig nem hagynak békében a kinzó szellemek legmagasabb fokán álló g, ötrő egyének. Azok a Teinpanonféle vándorzene-karok, melyek harmonikával, hárfával, kintornával,

nem ritkán énekkel, de tíz közül öt esetben hegedűvel is kemény próbára teszik zenei hallásodat.

Ime a „Trovatore“ börtönáriáját halod a sipláda csábító hangjain. Minden harmadik, negyedik ütemnél egy zökkenés szakítja félbe a remek opera dallamát: „tritatri — krk — trita — krk — tataa —“ kinézesz és egy a narancsfák hazájában született zenészt látsz, ki troubadouri állásba téve magát, énekkel kíséri a kintornát. Arczán az ihlettség kifejezése ül és szemei az ég — akarom mondani az első emelet ablakai felé fordít-vák. A mint észreveszi megjelenésedet, leveszi sapká-ját s alázatosan tartja azt feléd. Dobsz neki valamit és és ha elég könyörületes irántad és eltávozik, csakhamar ott találja magát egy cseh hárfás család. Az apa vak és harmonikát huz. Csak egy nótát tud, a cseh himnuszt, melyet kamasz fia gitareon, leánya pedig hárfán kísér. Egy kis gyermek is van velük, ez bejárja az emeleteket, hogy elvegye a művészet jutalma helyett az — ala-mizsnát.

Nagyon természetes, hogy még csak bosszus sem lehetsz rájuk. Hisz oly szájalomra méltók szegények! Egy egész család, mely kénytelen ily szegényletesen házról házra járva keresni meg a keserű falatot, mely a megvetéssel odadobott fillérek-ből telik. És önkény-telenül becsülnöd kell bennük azt a büszkeséget, hogy még e száraz kenyeret sem koldulják, még azt sem fo-gadják el ingyen: dolgoznak érte, a hogy tudnak. S végre az a gyöngéd vonásu arcz, mely a tizenhat éves hárfás leány kendője alul szemedbe tünt, minden hara-godat eloszlatta.

De mért jönnek hát épen téged kinezni! fakadsz ki ellenük. S mért nem jön egy, kettő; mért jön tíz, ötven, száz, egymást követve megszóktetni akarnak tégedet.

Kedves barátom, ennek oka egyszerű. Nem vagy te különösen kiválasztott áldozata azon egyéneknek, kikre a főváros kinzó szellemeinek nevét alkalmaztam; mennek ők házról házra, az egész várost elárasztják, hogy megszerezhessék a — k e n y e r e t.

Ah, az a kenyér! Mi minden nem kapható kenyé-rért s mit mindent nem bocsátunk meg a táplálékért mit nem pótol semmi!

Azért bár kineznek, gyötörnek, bocsásd meg nekik a háborgatást és ha nyugodtan akarsz maradni, jer haza, a csendes város csendes utcájában levő lakásodra, hol nyugodtan fejezheted be felolvasásodat a „szerelem bölcsészeté“-ről, nyugodtan ábrándozhatol az ideális kék szemekről mindaddig, mignem karjaid közé szorít-hatod azok tulajdonosát.

Akkor elkezdődik rád nézve az idő, melyben meg-szűnnek létezni kísértő szellemek, melyben nem hallasz semmit, csak a nód ajkáról édesen hangzó „szeretlek“ szót! . . .

Óh mily édesen is cseng ez a szó! . . .

E. Illés László.

Hamis játék.

Elbeszélés.

Írta: Hackländer F. W.

(Folytatás.)

„Csakugyan elvállalta a doktor ur?” kérdezte Camilla át tekintve az ibolyacsokor szélén, mialatt ragyogó szemei a félelem és aggodalom félreismerhetetlen kifejezését mutatták — oly valódián, hogy Werkheim háró egy pillanatra megütközni látszott rajta, — de csak egy pillanatra, mire megfordult a sarkán, hogy észre ne vétesse mosolyát, már magában mormolta: „Mily elragadóan játszik!”

Hanem Düring jó, becsületes szíve semmit sem vett észre mindebből, nagyon is megindította, csaknem meglepte praxisának e rögtöni s oly csodálatos növekedé e. De oly mélyen s fejének oly határozott hajtásával hajlott meg, hogy abban szilárd ígéret nyilvánult mit a fiatal bölgy annak is látszott venni, mert gyorsan mintegy köszönve, nyújtotta neki kezét s midőn aztán visszahuzta, nem érzett — egy nyomást se, de érezte újjainak gyöngéd lesimulását, mint mikor a vas csak nehezen bír elválni a magnestől.

Csak monsieur Drouetnál a leves és egy gyorsan kiürített pohár bor után látszott visszanyerni lelki egyensúlyát a fiatal orvos; mindaddig az uton s mielőtt az asztalhoz ültek olyan volt, mint egy álmadozó, épen semmi vagy egészen visszas feleleteket adott, úgy hogy Werkheim egy párszor alig tudott magához térni a nevetéstől s most székén hátradőlve, mondá: „Be különbözően hat ez a zivataros levegő az emberekre, az én idegeimet felizgatja; téged meg lenyom.”

„Igen, sulyosan lenyom.”

„Nosza hát!” kiáltott vigan a másik, „igyuk a csillogó bort, mire nézve itt a legjobb forrásnál vagyunk épen s meg fogod mondani nekem a menu éldelese után, vajjon eltaláltam-e izlésedet.”

„Nekem minden jó.”

— „S minthogy oly szép egyetértésben vagyunk így, a te Fannyd egészségére.”

„Arra is,” válaszolt Düring kissé elkomolyult ábrázattal.

„De igyál, igyál, ne csak szörpölgess s légy vidám! Hidd, hogy e kehely baurdeauxi a Lethe s re e habzó champagner-rel új életet kezdhetsz, boldog vidám életet, a milyent te jó, derék fiu sokkal inkább megérdemelsz, mint más valaki. Azért hagyj eltűnni a gondokat, üzd el az árnyakat, a böregereket és a gonosz szelemeket s építs magadnak képzeletedben egy ragyogó ideált, a kihez hívően tekintesz fel — van egy olyan ideáloed?”

„Azt hiszem, lehetne,” válaszolt Düring maga elé tekintve.

„Jó, úgy iszom annak egészségére s ideáloed eljen és viruljon érted!”

Nem szükséges kis történetünkre nézve, hogy e

kitűnő kettős ebédnek magában véve szabályszerű folyamát lerajzoljuk, ez, amint szokásos, kávéval és szivarokkal s a két barát elmúlt életének órákig tartó kölcsönös közleményeivel végződött. Aztán haza hajtattott a báró, mialatt Düring jobbnak találta, hogy még hosszabb ideig bolyongjon a park árnyékos fasoraiban, szagolja a virágok s az orgonafák illatát, meghallgassa a csalogány elragadó énekét s aztán megnézte egy kis magaslaton a távoli villámlást. De nem akarjuk elhallgatni a mellett, hogy e kellemes foglalkozás közben nem minden rémület nélkül hallotta az esti tíz óra ütését s amellet egy csöndes szobára gondolt, hol először hiúsított meg kimaradásával várakozásokat.

Igen és nem csak várakozásokat, hanem haragot és bosszusságot is idézett elő! Midőn nem jött haza, mint szokás szerint, pont nyolcz órakor, Fanny feltette magában, hogy édes duzzogással fogja őt fogadni, fél kilencz órakor e duzzogás már nem lett volna mesterkélty, hogy pont kilencz órakor ez egészen figyelmetlen magavisetlenek tekintessék s megfelelő bánásmódban részesítsessék. — De a kérelhetetlen idő mind tovább haladt, negyed órától negyed órára ólomsulylyal nehezedett a multra, mind komorabban burkulta be a jelent, a leggyűlöletesebb fantasiákat keltette életre; Fanny gondolatai körül alakoskodva s elkomorítva azokat s midőn tizet ütött s madame Strammer bosszusan jelentette ki, hogy most nincs többé kedve bevárni egy háládatlan csavargót, Fanny bosszut forralva tekintett a sötét éjszakába s mély sóhajjal mondá: „A — a — a — ah! ez az eau de cypre!”

Másnap reggel, amint azt az időnél fogva az illem megengedte, Fanny egy emelettel feljebb a háznak egy lakójához ment, akinek birtokában volt a város adresseskönyve, hogy kikérje tőle tanácsát egy oly esetben, melylyel a mult éjszaka néhány álomtalan órában foglalkozott. — Az áruló eau de cypre-ből kiindulva, a lehetőségnek oly hálóját fonta, melybe valamely coquette kerítette jegyesét s melyben ez lehetőleg vergődhetett s melyből lehetőleg még megszabadítható, ha netalán nem látszanék előtte édes vágyra érdemes czél gyanánt egy oly alávetés is — oly alávetés, melytől irtózva fordult el szűzies fantáziája.

Hasonló s még több efféle bonyolultabb dolgot gondolt s amellet azt a Werkheim bárót mint afféle istentelen csábítót festette le — ha — ha — ama Werkheim báró valóban — igen, ha ama Werkheim báró valóban nem volt csak előhurczolt személyiség, hogy más valamit masquirozzon — oh a férfiak roszasága általában s fiatal orvosok kiváltkép mindenre képesek, — ki tudja vajjon nem csalt-e meg már is azzal az adresseszel! — Ezért hágott fel a lépcsőkön s tudakozódott odafent az öreg szolgálonál, vajjon látható-e az irodatanácsos ur s nem ment-e még el. Az irodatanácsos ur özvegy volt, máskülönb Fanny kisasszony nem merte volna, hogy a feleség megkerülésével tegye ezt a kérdést.

(Folyt. köv.)

Levelek egy szép lányhoz.

XIII.

.... decz. 31 187.

Délelőtt hallám egyik barátomtól, ki Ernőnek is barátja, hogy ön meg nem foghatja, miért haragszik Ernő önre, hogy most sokkal hidegebben köszön, mint azt ezelőtt tette s hogy egyáltalán komolyabbá vált s nem az, ami régen volt.

Meg nem állhatom — bár csak tegnapelőtt küldtem el közelebbi levelemet — hogy azonnal papírt ne kapjak s ne válaszoljak hivatlanul is e gondolataira.

Rendkívül esalódik, ha azt hiszi, hogy Ernő haragszik önre. Miért? Mert az történt közöttük, ami történt? Habaha! Ön nagy gyermek, édesem. Haragudni csak azokra szoktunk, kik készakarva bántanak meg valamivel, olyas valamivel, amit tőlük nem vártunk volna. Nos ön, édes Evelin, nem bántotta meg öt; hátiszen tehetett-e ön arról, hogy még akkor nem tudta, mi az: szeretni valakit, vágyódni valaki után s minő boldogsággal tölt el már e vágyódás is? Aztán neki önnel szemben semminemű követelhetései sem voltak; tehát nem is várhatott öntől semmit. Egyszóval: zokonesett ugyan neki az, ami történt, de beletnyugodott már régen, a haragnak vagy boszúnak legkisebb szikrája nélkül keblében; vagy ha volt és van parányi harag szívében, az csakis önmaga ellen lehetett és lehet. Beismerte ő ama bolond lépés után rögtön, hogy nagyon helytelenül cselekedett s azért haragudott, sőt haragszik mainap is önmagára; bár ennek sem ő az oka; mert amaz elhamarkodott vallomást nem a maga, hanem a más észjárása után tette. Biztosítom róla, hogy, ha nem nógatják egyremásra, nem beszélnek szüntelen a fejébe s — ami leginkább eltántorította — ha nem hoznak fel olyan okokat, melyek hasonló körülmények közt bárkit is elszédítenek, sőt fölbátorítanak: mainap se tudná még, hogy ő szerette önt. Nem olyan természete van. Ő senki-nek se mondta életében e szót: szeretem, még önnel sem; mert, amint éppen öntől tudom, ama vallomást nagyon elburkoltan tette s éppen ez volt az oka, hogy ön többet értett, mint a mennyit ő

tulajdonképen megértetni akart; higye meg nekem, édes Evelin, valahányszor eszébe jut e meggondolatlan tette, mindig pirul önmaga előtt.

Mondom tehát: ő nem haragszik önre, sőt talán ma még jobban szereti mint ezelőtt, haugyan megfigyeléseim nem esalnak. Hallgassa meg csak gyanításom okait. Azt ön is tudja, hogy arczképét mindig a tárczájában hordá; lássa, az a kép, melyet ön adott neki, mainap is ott van s csak isten a megmondhatója, hányszor tekint reá naponkint. De nemcsak ez. Íróasztalán díszes keretben tudja-e ki képe áll? Az öné. Mindennap felvirágozza, megtörli; nem mondanám, ha szememmel nem láttam volna. Ugy ápolgatja, diszitgeti naponkint mint isten szolgálai az oltárképet. Ime bizonyságul egy hervadt levél, melyet észrevétlenül loptam el róla; tudom, hogy önt ez édes-keveset érdeklí, de nézze meg legalább; higye el, megérdemel e kis levél annyit öntől, hiszen az önért hullott könyektől van beszentelve . . Gondoloz-e még Evelinre? Kérdém tőle a multkor. Rám nézett szomoruan s ennyit felelt: „Ne bánts még te is!“ Ugy tetszett, mintha e szavak után szemeiben pár könyecsepp csillogott volna; de, mert elfordult, nem tudtam határozottan kivenni. Gyakran megtörténik, hogy önről jó szó; ő ilyenkor elfordul tőlünk s vissza sem jó, míg másra nem térünk. Általában hallgatólag, bizalmatlan mindenki iránt s önről soha egyetlen szót se mond; lelke hangtalan mit a kriptá, mely néma szótlansággal örzi halottját. . .

Oh, ő most is önt szereti, hiába kerüli annyira, hiába köszön olyan hidegen.

Aztán nem is hideg köszönés ez, édes Evelin.

Csak ön látja annak.

E látszólagos hidegség csak kettőnek lehet kifolyása: vagy nem akarja önnel mutatni, hogy most is szereti (mert ezt a köszönéssel is nagyon el lehet árulni!), vagy nem akar tolaodni; hiszen tudja ő, hogy ugysem venné ön azt tőle valami szívesen.

Aztán meg miért tünik ez önnel fel? Hiszen ön . . . . másat szeret, amint hallom s mit törődik ön akkor az ő köszönésével? Hagyja el, lega-

lább vádakkal ne illesse azt a szerencsétlen fiut, ha egyebet ugysem adhat neki. . . .

Tehát ön szeret?

Evelin! Tegye meg nekem azt a szívességet, írja le ezt az embert (vagy gyerek még?), akit hát valahára csakugyan szeret. Nagyon kíváncsi vagyok rá, Ernővel ohajtanám összehasonlítani.

Tehát várom leírását.

Remélem, őszinte lesz!

Debreczen sz. kir. város s vidéke közönségéhez.

Mélyen tisztelt közönség!

Az idő végtelen tengelyén századunk rohamos léptekkel halad előre; kerekének vas fogai irgalom nélkül tipornak szét mindent, mi haladása elé áll. — Jaj a nemzetnek, mely az idő gyors folyását nem követi, vagy éppen annak ellenáll! — Összemorzsolatják az. s mint parányokká zuzott rom: átalakítatik.

A mely nemzet a népek nagy családjában fenn akar maradni: annak az idővel haladnia, s az önfentartás eszközeit megszereznie kell. — Az önfentartási eszközök közt pedig ma nem az anyagi erő az egyedüli; a szellemi erő hatalmasabb és biztosabb önfentartási eszköz; az anyagi erő legtöbbször csak rombol, a szellemi épít. A szellemi erő kifejtése ma a legfőbb feladat, a mi pedig csak a tudományok, irodalom és művészetek ápolása és művelésével történhetik meg.

Sokáig törték fejüket a bölcsek az örökmozdony feltalálásán, ma fel van találva. Az örökmozdony a tudomány s ennek fejlesztési eszköze az irodalom.

Ez örökmozdony hajtja az emberiséget a tökély ismeretlen határai felé; — az örökös mozgásban nemzetek emelkednek és süllyednek. — A mely nemzet kifejlett tudományos és szépirodalommal bír: az emelkedik s bár évezredek tüntek el létele felett: ifjult erővel halad előre; a tudomány nélküliek, az erkölcsstelen léhaságba, tespedésbe merültek: süllyednek.

Melyik utat kövessük?

Multunk, jelenünk, jövőnk azt parancsolják, hogy a haladó és munkás nemzetekhez sorakozzunk; fejleszünk irodalmunkat, műveljük a tudomány és művészetek különféle ágait, hogy szellemierőt gyűjtve, megállhassunk a világesemények felkorbácsolt hullámai között.

Ily nézetektől áthatva, tettük mi meg az előkészületi cselekményeket arra, hogy Debreczenben az „irodalmi és művészeti kört“ létrehozzuk, melynek célja a magyar irodalmat és művészetet részint

tényleges működés, részint anyagi pártolás által fejleszteni; célja: közvetítő közegül szolgálni arra, hogy a nagy tudósok, írók és művészek elmetermékei közönségünk minden rétegében ismeretessé legyenek.

Központot óhajtottunk létesíteni, melyben a szép a haszonnal egyesíthessék s melyből, művelt társalgás útján, mindaz — mi az életet széppé és kellemessé teszi — szétterjesztessék.

Meg vagyunk győződve, hogy Debreczen város és vidéke tisztelt közönsége, e nemzetünk szellemi ereje fejlesztésére irányult törekvéseinket támogatója.

E meggyőződéstől áthatva, tisztelettel felkérjük a tisztelt közönség mind férfi, mind női tagjait, hogy a czimzett kör tagjaiul magukat beírni méltóztassanak, s így lehetővé tegyék, miszerint a kör, melynek alapszabályait kormányi jóváhagyás végett már felterjesztettük, ne csak mielőbb megalakulhasson, de közművelődésünk előmozdítására állandóan fenn is állhasson.

Mély tisztelettel maradtunk Debreczenben, az 1878-ik év november havában.

A „debreczeni irodalmi és művészeti kör“ szervező bizottságának tagjai:

Kőrösi Sándor, elnök,

Ifj. Benedek Sándor, jegyző.

Vértessy Arnold,

Gr. Csáky Alfons,

Péter Gábor,

Dr. Popper Alajos,

Géressy Kálmán,

Szikszay József,

Kovács Gyula. biz. tagok.

H I R E K

az irodalom, művészet és közművelődés teréről.

A csók könyve. Irta Dengi János. Ajánlva gr. Vay Saroltának. Az élet költészete a csók. A legszebb költői rim az ajkak összerimelése. Nagy merészség kell ahhoz, a csókról prózában írni, még nagyobb vállalkozási szellem annak rendszert állítani föl. És Dengi János, ifjabb lantosaink egyik leghivatottabbja — mindkettőt merte. Mi korántsem vádoljuk érte, sőt szívesen elismerjük, hogy „A csók könyve“ irodalmunkban hézagot pótló munka. És e hézagot dicséretre méltóan igyekszik is betölteni. Tárgya közérdekű és éldeletű, nyelvezete pedig tőről metszett magyar, fölfogása eredeti. Fölfogásának eredetisége az önállóságban áll. Anyagot, adatot halmoz — és ez anyagból a legkellemesb modorban épít. Midőn idegen forrásokból merít, saját álláspontjából teszi azt és nem csupán telíti, hanem üditi, élénkíti is az olvasó szellemét. A mit nyújt, kellemmel nyújtja és ez érdeme. Érdeme mindenesetre a hölgyek előtt, kik „A csók könyvét“ éppen ez okból kétszeres örömmel fogadandják. Ajánlhatjuk is e „titkos jelenések

könyvét* — a legmelegebben, mert e művecske nemcsak gyönyörködtet, hanem oktat is. Nem csak a csók gyönyöreivel, hanem veszélyeivel is megismertet. Oly csemege olvasmány ez, mely meg nem botránkoztatja a legszemérmesb erkölcsöt sem. Arczpirulás nélkül olvashatják a leggyöngédebb leánykák is és ez az ilyféle munkát illetőleg a lehető legnagyobb dicséret. Azért is igen alkalmas karácsonyi és ujévi ajándékul. Megszerezhető Tettey Nándor és Társa, budapesti könyv-árusoknál. Ára 1 frt. 20 kr., diszkötésben 2 frt. 20 kr.

— „**A szerencse fia**“ czime érdekes hazai tárgyú regényét Z o m b o r i G e d ő n e k, — mely már a Debreczen politikai lap tárczájában megjelent, szerző javára közrebocsátja a Debreczen szerkesztősége.

Az egy vastag kötetben megjelenő regény előfizetési ára csak 1 frt.

Előfizetési határidő 1879. márczius 1.

Az előfizetési pénzek szerzőhöz küldendők. Megyaszó. u. p. Szerencs, Zemplénmegye.

— **Előfizetési felhívás** Palotásy János dala irá. — A közelgő karácsonyi és ujévi ünnepek kétféle vágyat ébresztenek a szivekben: megörvendeztetni szeretteinket s jót tenni a szűkölködő felebarátaikkal.

Palotásy János páratlan szépségű dalai megfelelnek e kettős czélnek; mert aki ezeket szerzi be: tartós élvezetet nyújt mindenkinek s a boldogtalan dalköltő árván maradt családjával is jót tesz.

Palotásy hátrahagyott dalaiból 30 válogatott darabot veend most — két füzetben — a t. dalkedvelő közönség oly zongorakisérettel ellátva, mely magában (énekhang nélkül) is játszható; igen szép kiállításban, a szerző híven talált arczképével.

A dalok f. év december hó első napjaiban elhagyják a sajtót.

Az előfizetési ár 15—15 dalra füzetenként: 1 frt 40 kr., mindkét füzetre pedig: 2 frt 50 kr., — a 30 dalra: diszes, aranyozott vászonkötésben 4 frt.

— **Szabó Endre** „U j a b b k ö l t e m é n y e i - r e nyit előfizetést Kocsi Sándor fővárosi könyvnyomda tulajdonos és az előfizetési pénzek is czimére intézendők.

A kötet mintegy 10—12 ivre fog terjedni; tartalmát, nagyobb részt még meg nem jleent dalok, szatirák, genre-képek s „Budapesti képek“ czimű ciklus fogják képezni. A mű előfizetési ára: füzött példányé 1 frt, diszpéldányé 2 frt.

Helyi tárogató.

— **Gyászhir.** Slezák Venczelné urhölgy tegnapi előtt szélhűdés következtében hirtelen elhunyt. A béke szelid anyala örizze örök álmait.

— **Az esküdtszéki tárgyalás** a Szatmári Károly ellen Kuthy István kir. ügyész által indított sajtópörben tegnap délelőtt tartatott meg. A bíróság tagjai voltak Szücs István elnöklete alatt: Szabó Imre és

Cseresznyés Sándor bírák és Bay Gábor t. jegyző. Az esküdtszék állott a következő tagokból: Borsay Sámuel Mikinszky Károly, Szedlák József, Leszkay Ferencz, Göttl Nándor, Katz Jakab, Király József, Kuczik Gábor, Borsi András, Dobray István, Somogyi Pál, Tamásy Károly. Vádlott védőjeként Hegyessy Márton orsz. képviselő szerepelt, ki is két igen szép és nagy figyelemmel hallgatott beszédet mondott. A vádlott fölmentése 8 szóval 4 ellenében ment végbe.

— **A „Debreczeni irodalmi és művészeti kör“** szervező-bizottsága által több mükedvelő s Liedl Ferencz hegedű-művész, Schaumburg-Lippe hg. kamara-művészenek közremüködése mellett a városháza nagytanácstermében ma este rendezendő **Hangverseny** műsorozata a következő:

1-ső szakasz: a) Ballade et polonaise, Vieux tempstől. Hegedűn előadja **Liedl Ferencz** ur. — b) Szavalat, előadja **Lászy Vilmosné** urhölgy. — c) „A tő“ (románéz) Niedermeyertől. Énekl **Márton Etelka** k. a. d) Fantaisie Impromptu, Chopintól. Zongorán előadja **Budahazy Anna** k. a. s phisharmóniumon kíséri **Budahazy Zoltán** ur. e) Felolvasás, **Vértesi Arnold** urtól. f) Ábránd, Umlauftól. Cziterán előadja **Sójer Smekál Ilona** urhölgy.

II-dik szakasz: a) Éji dal, Ottótól. Előadja a **főiskolai kis kántus**. — b) 1. Romance, Wagner Richárdtól. — 2. Legende Wieniawszkytól. Hegedűn előadja **Liedl Fer.** ur. — c) Hallgató magyar, Palotássytól. Zongorán előadja Saárosy **Pirkler Róza** urhölgy. — d) Szavalat, előadja **Mándoky Béla** ur. — e) Czigányhangok, Sarasatetől. Hegedűn előadja **Liedl Fer.** ur. — f) „Édes leánykám“, Huber Károlytól. Énekl a **főiskolai kis kántus**.

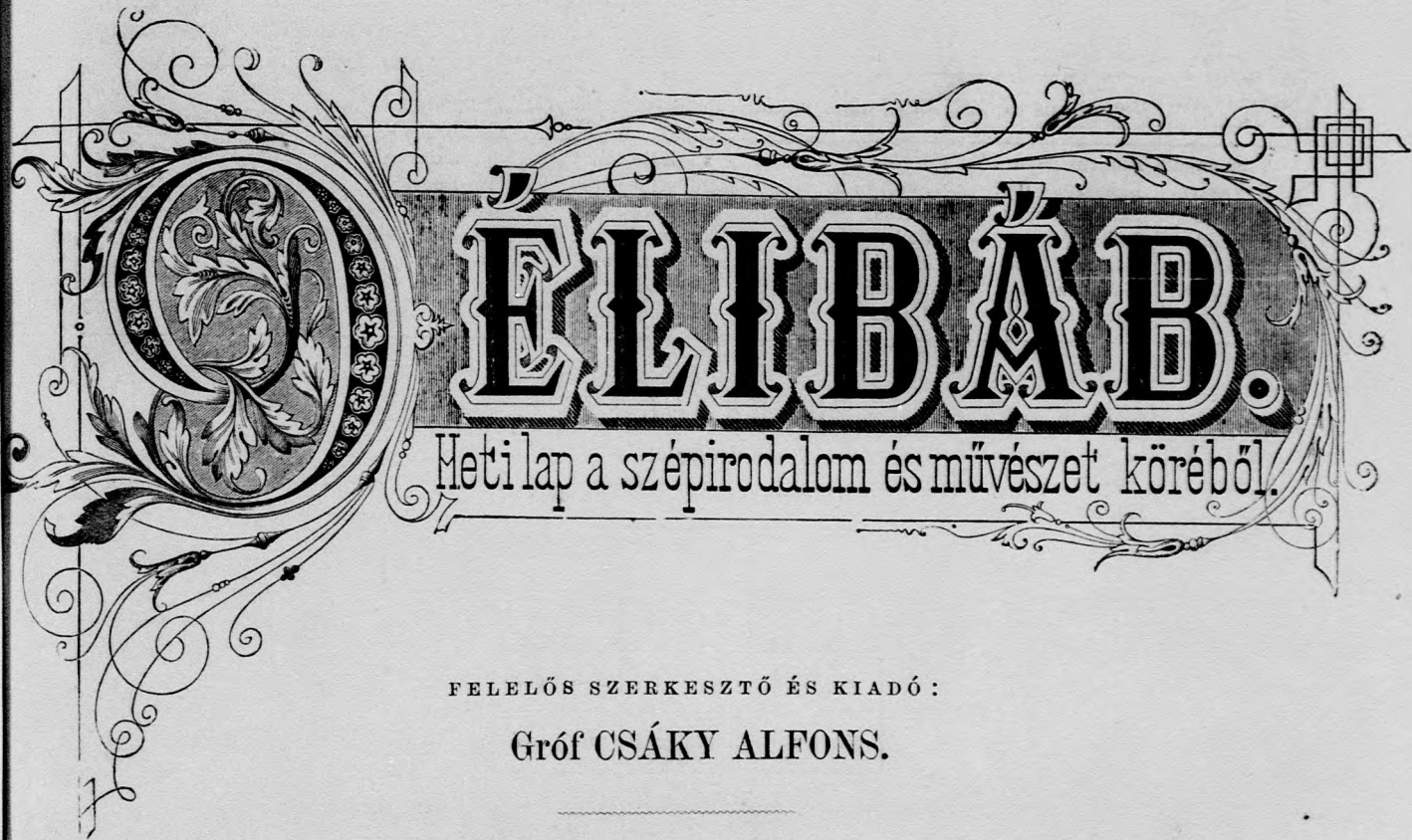
Kezdeté pontban 7 órakor.

— **A népszerű tudományos előadásokra** főiskolánkon, melyek jövő péntektől fogya azután rendszeren minden pénteken meg fognak tartatni, különösen föl hívjuk t. olvasóink figyelmét. Ugyanitt be fognak mutattni és mindenki előtt érthetőleg megmagyaráztni a legújabb tud. találmányok, mint a telefon, mikrofon és villanydelejes világítás.

TARTALOM: 1 Bor mellett. (költ.) Hajgató Sándor. — 2. Aki igazán szeretett. (Novella.) V. Sárffy Ignác. — 3. A nők a műveltség és jogtörténetben. Scossa Dezső. — 4. Száll, száll az euyészet... (költ.) Igmándi József. — 5. Levelek egy szép asszonyhoz... y Sándor. — 6. A szegény Tivadar. . . . . ő — 7. A kísértő szellemek. E. Illés László. — 8. Hamis játék. Haekländer. ford. Aradi József. — 7. Tárcza: Levelek egy szép leányhoz. — 8. Debreczen sz. kir. város s vidéke közönségéhez. — 9. Hírek az irodalom, művészet és közművelődés teréről. — 10. Helyi tárogató.

BORITÉK: Heti naptár. Sakktalány. Számrejtvény. — Helyesen megfejtők nevei. Szerkesztői üzenet. Vidéki levél. Vegyes. Kiadói üzenet.

Laptulajdonosok: Gróf CSÁKY ALFONS es DENG I J Á N O S.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ :

Gróf CSÁKY ALFONS.

Megjelen minden pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	6	frt.
Fél évre	3	frt.
Negyed évre	1	frt. 50 kr.

A lapot érdeklő mindennemű közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

Szerkesztői iroda és kiadó-hivatal: Varga-utcza 2256.

Hirdetéseket lapunk számára elfogad HAASENSTEIN és VOGLER hirdetési irodája Budapesten és Bécsben, valamint GOLDBERGER V. Budapesten és kiadóhivatalunk.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1878.

HETI NAPTÁR.

December.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orsz naptár	Izraeliták naptára	NAP		HOLD	
					kel. o. p.	nyug. o. p.	kel. o. p.	nyug. o. p.
7 Szombat	Ambrus pápa	Ágota	25 Kelemen	11 Sab. visl.	7 35 4	8 2 14 5 21		
8 Vasárn.	B. asszony fog.	Szofron	26 Alip	12 Benes	7 36 4	7 2 48 6 29		
9 Hétfő	Leokádia szüz	Caesar	27 Perzs. Jak.	13	7 37 4	7 3 31 7 32		
10 Kedd	Judith	Judit	28 István	14 Benjámín	7 38 4	7 4 23 8 28		
11 Szerda	Damasus pápa	Damáz	29 Paramon	15 Beer	7 39 4	7 5 26 9 16		
12 Csütört.	Maxenez püsp.	Bulcsú	30 András apost.	16	7 40 4	8 6 39 9 55		
13 Péntek	Lueza szüz	Lueza	1 December	17	7 41 4	8 7 55 1055		

S AKKTALÁNY.

G. K.-tól.

(Lóugrás szerént megfejtendő.)

						lad	ja												
						Az	vé												
						Is-	igy	de	ri	áld-	gez-								
						rék	szót	ten	-zük	u	vé								
								fi	szél			gan	kan-						
								a	volt.			in,	ték						
						dő	meg	ren	lé	el	is	S be-	És	cze	ég	dal	vi-	Ha	es
						günk	Ste	i-	lad	le-	ke-	El-	*A	a	a	per	des	mé	ban
								a	zünk			nek	kő			tüz	lónk		
								ró	tünt			sze	ő			csön	lá		
								re	lel	i	en	zött	sen						
								ja	gem	tet	des	lág	-lyek						
										kar	Mely-								
										é	nek								

SZÁMREJTVÉNY.

X. y. z-től.

- 5, 6. Kisdéd ajakáról oly édes hallani,
Szülők szoktak ennek legjobban örülni.
- 7, 6, 5. Annál örömebb nyujtják a gyermeknek.
- 5, 6, 5, 6. Minél többször ejti ki ajka e nevet.
- 3, 6, 5, 4. Ha nyitva leli a gyermek, hidd el nekem
Ott hagy apát anyát, ott hagy téged, engem.
- 5, 8, 5, 6. Ritka ember már ma, ki ilyet nem használ,
Ezzel van legjobban elfoglalva a száj.

- 3, 4, 5, 6, 2. Ha azt nélkülözi a fentebbi négy szám
Nincsen oly értéke nem becses s szerszám.
- 2, 6, 3, 4, 2. Operetteben nem rég hallottad e szavat
Élő s nem élő tárgy ily hanggal mulattat.
- 5, 9, 3. Az épületeket szereti leginkább
Szegletbe huzza meg magát s csinál tanyát.
- 7, 9. Több van országunkban, egyik áll, más mozog,
Télen, nyáron járhat sz rajta, de nem gyalog.
- 1-9. A világon talán mindenki hallotta
E szót, különösen egy pár hónap óta.
Megfejtési határidő decz. 12-dike.

A „Délbáb“ 47-ik számában közölt sakk-talány értelménye a következő:

Te vagy a nap, én az éjjel,
Teljes téli sötéttséggel,
De ha szívünk összeforrna,
Ránk de szép hajnal hasadna!
Ne nézz reám, süsd le szemed,
Elégeti a lelkeket,
De hisz úgy sem szeretsz engem,
Égjen el hát árva lelkeim!

A számrejtvény pedig: „Vilmos porosz császár“, — Helyesen a következő t.előfizetőink fejtették meg:

Gr. Csáky István, Kálnoki Matile, Körössy József, Német Jolán, Buday Vilma, Halmay Ilona, Bérczy Emma, Sztáncsek Ilona, Ember Irma, Kiss Albert, Nagy István, Gr. Csáky Adorján, Gr. Csáky Mauzi, Erdélyi Gyula, Hevessy Ernő, Sárossy Betta, Várkövi Irén, Fényes Rezső, Hunhalmy Zoltán, Kardos Gyula, Kádas József, Vörös Sándor, Fekete Róza, Bánhidi Czeecil, Szirmay Evelin.

A szerkesztő üzenete.

A beerkezett munkák s levelekre választ jövő számban adunk.

Vidéki levél.

Maros-Vásárhelytt, nov. 28.

Tisztelt Szerkesztő ur!

Mindig figyelemmel s érdeklődéssel olvasom becses lapját: s mondhatom nagy élvezetet szerez szellemdus tartalma! — de fájdalom kék borítékán, a mi székely városunkat egyáltalában nem találtam képviselve; — s minthogy erre látom, avatottabb toll nem vállalkozik, megkísértem én M.-Vásárhely társadalmi életének mozzanatait, habár halvány színben is ecsetelni. — A szüret csak a múlt héten ért véget vidékünkön. Báró Apor Károly híres tófalvi rizlingjének nektár cseppjei, valószínűleg valamely kiállításon még szerezhettek érdemet a nemes báró urnak!

Nagy érdeklődéssel nézek eléje a szinióvadnak, magamról szólók, mivel vajh mi kevesen vannak a városban, kiket ez örömhír, csak némileg is érdekelne, pedig egy jól szervezett szintársulat által, mely kellemes szórakozást nyerhetünk; — néhány élvezetes estvét szerzünk magunknak! — Fel tehát Maros-Vásárhely művelt közönsége! mutassuk meg, hogy mi is tudunk lelkesülni! — Pártoljuk amint csak lehet Thaliát s karoljuk fel a magyar színészeket!

Sztupa Andor színigazgató december 5-én kezdi meg jól szervezett dráma, vigjáték és népszínmű társulatával előadásait. Csak közönségünk ne viseltetnék oly részvétlenséggel irányukba, több, s oly helyekről hallottam, a honnan logkevésbé várná az ember, hogy mily közönnnyel veszik a társulat megérkezését. — Pedig mint értesültem a derék igazgató mindent elkövet, hogy a nagy közönség igényeinek eleget tegyen, s tetszését megnyerje; egész új diszletek kerülnek színpadunkra és a személyzet több előnyösen ismert tagokból áll. — A színigazgató most jár bérlet szerzés végett, mely bár nem ígérkezik valami fényesnek, de talán még is

elég reményt nyújt a szintársulat fentarthatására. — Jótékony nőegyletünk, advent három péntekén felolvasással egybekötött hangversenyt szándékszik rendezni.

Farsangi kilátásaink bál tekintetéből gyengén mutatkozik, a fiatal emberek közönyösek, el annyira, már alig akad vállalkozó szellem, hogy egy táncmulatságot rendezen. Hiába! ez a mai divat. — A 25—26 éves fiatal emberek blazirtok, életuntak s nem fér össze komolyságukkal Terpsichore-nak áldozni! — Mig a hatvan éves öreg urak ábrándosak, szerelmesek, (akár egy czicza.) Ismerek egy jó hatvanast, fiatal szívvel és kedéllyel, ki bárha az idő vele sem bánt kiméletebben, mint más hasenkoriával; ugy rajong és eped a szép szöszke Ellá-ért! mint egy ujkori troubadour. De talán már ki is fársasztám a kedves „Délbáb“ bájos olvasónői türelmét, tehát ezuttal elég ennyi, — majd ha színészeink megkezdik működésüket és ha t. szerkesztő ur megengedi ugy hébe-hóba, tudósítani fogja a színházi hírekről is

Aesopus.

V e g y e s.

— **A cserebogár, mint házasságszerző.** A ki a cserebogarat ártalmas állatnak tartja, az itt elmondandókból bőven meggyőződhetik az ellenkezőkről.

A Párist körülözönlő villáknak egyik legszebbike az R. o. uré, ki egy igen gazdag magánzó s egyesegyedüli foglalatosságát teszi a rózsatermelés, mely már szinté szenvedélylyé vált nála. — De alig is lehet szebb látványt képzelni, mint az ő nyiladozó, illatos rózsaligeteit.

R... ur rózsáinál nem kevésbé szerette 18 éves kedves szöke leányát s e két kedvence közt megosztva szívét, élte napjait, házában és kertjében, a legcsöndesebben. Elképzelhető tehát mily iszonyu csapás volt az rá nézve, midőn egy szép reggelen legszebb ritka rózsái töveit fonnyadásnak indulni látta, az előtte való évben pusztító rovarok csipése folytán. — Ehez járult még az is, hogy leánya egy idő óta igen csendes és magába vonult lett, anélkül hogy csak sejtette volna is, hogy mi az oka e változásnak. — R... ur kedélyére e két körülmény igen rossz hatással volt: szeszélyes és kedvetlenné vált; a legkisebb kellemetlenség is dühbe hozta. Az első napokban hogy a rózsaszerencsétlenséget felfedezte, igen felingerült, ártatlan fiatal szomszédja ellenében, mert ennek a pudli kutyája, megtámadta az ő Borubéjét s véletlenül jól meg is harapta. Ezóta a két szomszéd nem beszélt egymással, s köszönteni is csak immel-ámmal köszöntötték egymást.

Leánya ezóta még hallgatagabb lett, mig végre sulyosan megbetegedett. R... t most a kétségbeesés környezi. A legjelesebb orvosokat és kertészeket hívta össze tanácskozásra, hogy kedvenceit megmenthesse. Minden hiába volt... Adriene k. a. napról napra rosszabbul lett s a rózsák nem akartak újra viritani.

Amint egy reggel az annyiképen sajtot magánzó kertjében fel s alá járkált s panaszkodott önmagának szomorú sorsáról, nagy csudálkozására P... ur jöt

eléje. „Kedves szomszéduram — szólítá meg ez őt — én azt gondolom, eleget duzzogtunk már mindaketten, én mindent jóvá akarok tenni, bocsásson meg nekem, és felejtse a sérelmeket“ — De uram! — „Én 30 éves vagyok, van 30,000 livre évi jövedelem, általánosan tisztelt nevem, mocsoktalan multam és jelenem: egy szóval én szeretem leányát, akarja-e, hogy fia legyek? R...ur elámulva ezen véletlen meglepetésen, csodálkozva, s felmürgesedve egy lépést hátrált minden ékesszólását össze akará szedni, hogy egy borzasztó visszautasító nem-mel feleljen, midőn az egész tragikus szcénát szolgálja megszakita, s egy levelet nyújt át neki.

— Ön meg fog bocsátani — mondá a fiatal embernek, s feltöré pecsétjét. — P...ur beleegyezőleg int fejével s a bosszus magánzó elolvassa a levelet és azután elolvassa még egyszer s arcának más kifejezés lesz.

— S ha én leányomat önnek adnám, megtené-e azt viszonzásul, hogy kivágná kertjéből azokat a fákat, a melyeket én kijelölök — „Igen, de miért?“ — „Feleljen ön! — Igen vagy nem?“ — „Oh ha ön Adrienne kisasszony kezét nekem adja, kivágatom minden fámat, ledöntetem kertem falait, házamat... — „Kérem kérem, az nem szükséges, csupán a fákat, szavát adja rá?“ — „Becsületszavamat!“ — R...ur kezét nyújtá a fiatal embernek s mondá, Elfogadom, most már rendben vagyunk!“

Hat hét mulva a kivánt fák ki voltak vágva s a fiatal pár megülte menyegzőjét.

S vajon mi idézte elő e csodálatos változást R...ur kedélyében? Vajjon mi volt azon levélben, melyet akkor kapott, midőn már majdnem elutasítá a fiatal embert? — kérdezik t. olvasóim. — Hála istennek hogy oly szerencsés helyzetben vagyunk s közölhetjük ama levél tartalmát, melyet egy híres rózsatenyésztő irt R...urnak. A levél így szól:

„Tisztelt uram! Azt hiszem hogy hoszas gondolgódás utján megtalálom az okot, a mely miatt oly szerfölött elszaporodtak a rózsafait pusztító rovarok. Ennek oka a szomszéd park. a melynek sykamorfái beárnyékozzák az ön rózsáit s egészen áthajolnak ágaikkal az ön kertjébe. Ő tudni fogja, hogy a cserebogarak különösen kedvelik az említett fák galyait s minthogy ama park az egyedüli erdős hely mintegy két kilomemeternyire távolban a környékbeli összes cserebogaraknak uendes vous helye: Pusztítsa ön el ama fákat s e csuf férgeknek lárvái is elpusztulnak

Ez vitte R...urat kedvező válaszra s ez tette a szerető zárt boldoggá. Reméljük hogy a rózsafákra is jó hatással volt a válasz feleletének bejelentése s hogy már megint javában virágoznak.

— **Narvarez tábornagy halálos ágyán.** — A spanyol reactionak elhunyt feje halála előtti éjjel magához hívatta gyóntató atyját — Fiam szólta tiszteleltre méltó atya, — ezen órában szükséges, hogy minden rivódást feledjünk s hogy minden ellenségünknek megbocsássunk.

— Ellenségeimnek atyám? szólta a haldokló férfi; — nekem nincs ellenségem!

— Minden embernek van ellensége, fiam — viszonzá a szent atya: még a legjobbnak is. — Biztosítom önt atyám, szólta a tábornagy — hogy nekem már rég nincsenek ellenségeim, mert valamennyit agyonlötvettem.

— **A kérő a és papa.** — Bocsánat uram — szólta amaz, a mai modern viszonyok kimentenek, ha kérdem: esz a kisasszonynak hozománya?

— Bocsánat. — feleli a papa, — nekem is a mai modern viszonyok szolgáljanak mentségül, ha kérdem: mennyi adóssága van önnek?!

— **A játszótársak.** A lányok, mikor együtt vannak, be szokszor beszélnek arról a szép időről, mikor majd ők menyasszonyok lesznek s a boldogságról, melyről mégcsak képzeletük sem lehet. Ilyen beszélgetés kor majd mindig felfogadják a játszótársak egymásnak. hogy: te teszed a fejemre a menyasszonykoszorut, senki más! Természetes, hogy a gyermekbarátnők e fogadása legtöbb esetben feledésbe megy. — Még is van rá eset, hogy megemlékszik a menyasztzony a kis lány fogadására.

Antoinette, toscanai nagyhercegnő szép példáját adta ennek. Gyermekkorában sokat játszott együtt egy szerény bérlő lánykájával, Schaefer Mártával. Egykoruak voltak, jó barátnők lettek s a főnebbi fogadást tették egymásnak, Schaefer. Mártha közelebb menyasszony lett s már a lakadalom napja is elérkezett. Természetesen nem is gondolt rá, hogy a főhercegnő gyermekes fogadását megtartsa, midőn az utolsó órában kocsí áll meg a lakndalmas ház előtt, a kocsiról kilép a nagyhercegnő s egy pompás myrthuskoszoút hoz magával s megcsókolva régi barátnőjét, sajátkezűleg illeszti hajára.

— **Szabó és kancellár.** IV. Henriknek udvari szabója egyizben azon vakmerőséget követte el, miszerint neki egy javaslatot nyújtott át, mely teli volt a legbadarabb állam javítási tervekkel s eszmékkel. Alig olvasott belőle a király néhány lapot, midőn apródjaira kiált: „Hamar! hozzátok ide kancelláremat, vegyen rajtam mértéket uj ruhára mert szabóm most uj törvények szabásával foglalalközik.“

Ugyanó azoknak, kik szerfeletti engedékenységet szemére lobbanták, azt felelé: „Több legyet foghatni egy kanál mézzel, mint husz tonna eczettel.“

Kiadói üzenet.

— **Felkérjük t. vidéki előfizetőinket, hogy az elmúlt és a f. évnegyedre vonatkozó előfizetési pénzeket mielőbb kiadó-hivatalunkhoz beküldeni sziveskedjenek.**